

CONSULTATIEVERSIE

EXPERTISETEAM LOKALE POLITIEKE PARTIJEN

Opdracht aan expertiseteam

De groei van lokale partijen en hun deelname in steeds meer colleges maken het noodzakelijk dat lokale partijen en hun bestuurders gelijk worden behandeld met hun collega's in landelijke partijen. Op dit moment is echter geen sprake van een gelijk speelveld. Gevraagd wordt om te inventariseren op welke vlakken er nu geen gelijkwaardige positie is, waarbij ook wordt aangegeven hoe deze ongelijkheid een probleem vormt of niet. Aan de hand daarvan wordt gevraagd naar voorstellen of oplossingen om deze ongelijkheid op te heffen.

Wat is een expertiseteam

Expertiseteams worden door het VNG-bestuur ingesteld om een inhoudelijk advies uit te brengen over een concreet vraagstuk. Het gaat om vraagstukken die een inhoudelijke verdiepingsslag nodig hebben om een goed standpunt in te kunnen nemen. Expertise teams zijn tijdelijke, multidisciplinaire teams met een inhoudelijke focus. Het zijn geen politiek-bestuurlijke subcommissies van VNG-bestuur of commissies.

Oplevertermijn(en) advies

Start na de zomer 2019, oplevering advies uiterlijk april 2020. In ieder geval moet gezorgd worden dat het advies tijdig gereed is om als input te kunnen dienen voor de nieuwe wet Politieke Partijen (WPP).

Samenstelling expertiseteam (5-7 leden)

Het expertiseteam is een multidisciplinair team dat een inhoudelijk overtuigend advies kan uitbrengen. Daarvoor wordt gezocht naar een goede balans tussen wetenschappelijke kennis, praktijk kennis in gemeenten en ervaring vanuit lokale partijen.

Input organiseren

Het expertiseteam zal een proces organiseren om te zorgen dat vertegenwoordigers van lokale partijen input kunnen meegeven aan het expertiseteam en reflecteren op (tussentijdse) uitkomsten.

Toelichting op het vraagstuk

Lokale politieke partijen zijn al jarenlang goed vertegenwoordigd in de gemeenteraad. Op dit moment wordt een derde van de zetels ingenomen door een vertegenwoordiger van een lokale partij en is een zelfde aantal bestuurders verbonden aan een lokale partij.

Landelijke partijen worden ondersteund door de overheid in de vorm van een subsidie.

Landelijke partijen met een zetel in het parlement krijgen subsidie voor de volgende activiteiten: politieke-vorming en scholing; informatievoorziening; het onderhouden van contacten met zusterpartijen buiten Nederland en het ondersteunen van vormings- en scholingsactiviteiten ten behoeve van het kader van die partijen; politiek-wetenschappelijke activiteiten; activiteiten ter bevordering van de politieke participatie van jongeren; het werven van leden; het betrekken van niet leden bij activiteiten van de politieke partij; werving selectie en begeleiding van politieke ambtsdragers; activiteiten in het kader van verkiezingscampagnes.

Lokale politieke partijen hebben (nog) geen recht op subsidie en zijn voor hun activiteiten afhankelijk van lidmaatschapsgelden en giften.

Lokale politieke partijen maken, in vergelijking met landelijke partijen, geen deel uit van een vereniging met regionale afdelingen en een centrale afdelingen voor kennis en informatie. Uit onderzoek¹ blijkt dat lokale partijen behoefte hebben aan ondersteuning bij onder meer opleidingen en trainingen van raadsleden en wethouders, ledenwerving, verkiezingscampagnes, ledenwerving, belangenbehartiging en scouting en kandidaatstelling. Een deel van deze activiteiten wordt bij landelijke partijen centraal georganiseerd.

Het expertiseteam wordt gevraagd om te inventariseren in hoeverre er nu sprake is van ongelijkheid tussen de lokale en landelijke partijen. Dit betreft meer dan alleen een verschil in financiële ondersteuning. Het betreft bijvoorbeeld ook de wetenschappelijke en educatieve ondersteuning en de vertegenwoordiging in bestuurlijke netwerken en verbanden. Hierbij wordt ook de vraag gesteld of de geconstateerde ongelijkheid een probleem is, wordt het als hinderlijk ervaren, of worden enkele verschillen juist positief gezien.

Naast een inventarisatie wordt het expertiseteam gevraagd om voorstellen te doen waarmee deze ongelijkheid opgeheven kan worden. Zijn er oplossingen denkbaar in de vorm van wet- of regelgeving? Is er een rol weggelegd voor BZK, de VNG of een andere organisatie?

Lopende ontwikkelingen

Inzet VNG

De VNG heeft in 2014 en in 2018 een scoutingscommissie gevraagd om bestuurders van lokale politieke partijen te motiveren om zich kandidaat te stellen voor vacatures in het VNG bestuur en commissies. Op dit moment wordt 25 % van de VNG governance ingevuld door lokale bestuurders. De VNG en de scoutingscommissie zien verschillende punten die verbeterd kunnen worden zoals de vertegenwoordiging van lokale partijen in bestuurlijke verbanden en netwerken, de financiering van lokale partijen en mogelijkheden tot wetenschappelijke en educatieve ondersteuning.

De VNG organiseert samen met de scoutingscommissie op 2 juli een bijeenkomst over de toekomst van lokale van politieke partijen.

Subsidie lokale politieke partijen

De adviescommissie Wet financiering politieke partijen (Wfpp), de staatscommissie Veling heeft in januari 2018 haar rapport uitgebracht. De commissie geeft aan dat net als bij landelijke partijen de overheid een ondersteunende rol heeft. De commissie adviseert om subsidie toe te kennen aan alle deelnemers aan de verkiezingen voor de gemeenteraden die ten minste één zetel halen. De commissie geeft een uitgewerkt voorbeeld hoe een subsidieregeling er uit kan zien (criteria gelijk aan eisen die aan de nationale partijen wordt gesteld, subsidie wordt verdeeld via Gemeentefonds).

Op 4 april 2019 AO Financiering politieke partijen. De minister geeft aan dat er gekeken wordt of financiering van politieke partijen een optie kan zijn bij het opstellen van de Wet politieke partijen (Wpp) die zij in 2020 aan de kamer zal aanbieden. (In deze nieuwe wet wordt de huidige Wfpp opgenomen).

Op 22 mei 2019 is in een VAO aan de minister gevraagd of zij wil toezeggen dat in de toekomst er een subsidieregeling komt voor lokale politieke partijen, en of zij kan aangeven of dit nog in de Wfpp of straks in de Wpp wordt geregeld. Minister Ollongren heeft aangegeven geen principiële bezwaren

---

¹ Steun maar geen sturing : De ondersteuningsbehoefte van lokale politieke partijen, ProDemos, 12 november 2018

tegen subsidiëren van lokale partijen te hebben, zij kan het zich juist heel goed voorstellen. De minister vraagt zich wel af hoe je decentrale politieke partijen financiert. Dat is in haar ogen heel complex. De minister heeft er bovendien de middelen niet voor. Om die redenen heeft de minister ook niet voorgesteld dit onderdeel mee te nemen in de aanpassing van de Wfpp die dit najaar in procedure zal komen. De minister wil subsidiëring van lokale partijen wel in de Wpp uitwerken, mits er antwoorden zijn op de uitvoerings- en toezichtsvraagstukken en er dan ook geld is gevonden. De minister is voornemens op in 2020 met de Wpp te komen.

Onderzoek ondersteuningsbehoefte

Steun maar geen sturing : de ondersteuningsbehoefte van lokale politieke partijen, ProDemos, 12 november 2018. Dit betreft een korte verkenning op basis van een enquête en gesprekken met vertegenwoordigers van politieke partijen. De opdrachtgever is BZK. Eind 2019 zullen de resultaten bekend zijn van een nader (en uitgebreider) onderzoek.

Ondersteuning ProDemos

Sinds februari 2019 is de website lokalepolitiekepartijen.nl in de lucht. In opdracht van BZK uitgevoerd door ProDemos. Dit is een contactpunt (helpdeskfunctie) voor bestuursleden en leden van lokale politieke partijen.

De website geeft informatie over het oprichten van een partij, de organisatie van een partij, campagnevoering en basale informatie over de functie volksvertegenwoordiger. Daarnaast biedt het opleidingen aan op het gebied van partijorganisatie (bestuur training, campagnevoering, ledenwerving, verkiezingsprogramma en dergelijke). Deze opleidingen zijn, onder bepaalde voorwaarden, gratis. Er zijn een aantal online modules (doelgroepenanalyse, SWOT analyse) en er is een overzicht met verwijzingen naar andere aanbieders en trainingsmogelijkheden.

Het kenniscentrum zal in 2019 een viertal bijeenkomsten organiseren voor lokale politieke partijen.

De site biedt ook een (besloten) Forum aan voor leden van lokale partijen. En geeft op enkele inhoudelijke dossiers verwijzingen naar informatie van relevante maatschappelijke organisaties (bijv. Aedes, VNG).

ProDemos richt zich voor een groot deel op de ondersteuning van partijbesturen.